

BẢN TRÍCH YẾU LUẬN ÁN TIẾN SĨ

Tên luận án: Đặc điểm từ ngữ chỉ sự vật trong ca khúc tiếng Việt dành cho thiếu nhi

Ngành: Ngôn ngữ Việt Nam

Mã số: 9220102

Họ và tên NCS: Vũ Thị Hương

Người hướng dẫn: 1. PGS.TS Tạ Văn Thông
2. PGS.TS Đào Thị Vân

Đơn vị đào tạo: Trường Đại học Sư phạm

Cơ sở đào tạo: Đại học Thái Nguyên

NỘI DUNG TRÍCH YẾU

1. Mục đích và đối tượng nghiên cứu của luận án

1.1. Mục đích của luận án là làm rõ những đặc điểm từ ngữ chỉ sự vật trong ca khúc tiếng Việt dành cho thiếu nhi trên các phương diện: cấu tạo, cách gọi sự vật (còn gọi là “danh pháp” hay “chỉ sự vật”), ngữ nghĩa, vai trò giáo dục. Từ đó, giúp hiểu rõ và nâng cao hiệu quả của việc sử dụng từ ngữ nói trên trong ca khúc tiếng Việt dành cho thiếu nhi Việt Nam hiện nay.

1.2. Luận án tập trung nghiên cứu các từ ngữ chỉ sự vật (con người, đồ vật, động vật, thực vật, hiện tượng...) trong ca khúc tiếng Việt dành cho thiếu nhi ở Việt Nam từ năm 1945 đến nay.

2. Các phương pháp và thủ pháp nghiên cứu đã sử dụng: phương pháp miêu tả, phương pháp phân tích nghĩa; thủ pháp hệ thống hóa, thủ pháp thống kê – phân loại.

3. Các kết quả chính và kết luận

- Luận án đã xác lập được khung lí thuyết về: từ, ngữ, từ ngữ chỉ sự vật, nghĩa của từ, sự chuyển nghĩa của từ, trường từ vựng, định danh, cách gọi sự vật và phong cách ngôn ngữ nghệ thuật để làm cơ sở triển khai đề tài.

- Luận án đã chỉ ra đặc điểm cấu tạo của các từ ngữ chỉ sự vật và cách gọi sự vật trong ca khúc tiếng Việt dành cho thiếu nhi dựa trên 3 phương thức cơ bản: phương thức cơ sở, phương thức phức và phương thức rút gọn.

- Luận án đã xác định được đặc điểm ngữ nghĩa của 6 nhóm từ ngữ chỉ sự vật (người, động vật, thực vật, đồ vật, hiện tượng tự nhiên và sự vật trừu tượng) và những biểu tượng thường gặp trong ca khúc tiếng Việt dành cho thiếu nhi.

- Luận án đã chỉ ra được vai trò của việc sử dụng các từ ngữ chỉ sự vật trong ca khúc tiếng Việt dành cho thiếu nhi trong sự phát triển và mở rộng vốn ngôn từ cho trẻ, giúp tăng sự hiểu biết về thế giới xung quanh cũng như nâng cao kĩ năng sử dụng ngôn ngữ cho những mục đích giao tiếp cụ thể.

- Luận án đã đi tới nhận định khái quát: Từ ngữ gọi sự vật trong ca khúc tiếng Việt dành cho thiếu nhi là phương tiện giải trí đồng thời là những bài học nhận thức về thế giới xung quanh và ngôn ngữ (tiếng Việt). Nghiên cứu này gợi mở ra thêm nhiều hướng

mới trong nghiên cứu giữa ngôn ngữ, văn hóa và tư duy, đặc biệt đối với lứa tuổi thiếu nhi ở Việt Nam.

4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn

Về mặt lí luận: Luận án là công trình nghiên cứu một cách tương đối toàn diện và có hệ thống về đặc điểm từ ngữ gọi sự vật (cấu tạo, ngữ nghĩa và vai trò của việc sử dụng) trong một thể loại nhất định: ca khúc. Từ đó, góp phần làm rõ thêm mối quan hệ giữa ngôn ngữ, văn hóa và tư duy được thể hiện qua đặc điểm của từ ngữ trong văn bản nghệ thuật. Những kết quả của luận án có thể giúp ích cho việc học tập và nghiên cứu về Từ vựng học, Phong cách học và mở rộng hướng nghiên cứu liên ngành.

Ý nghĩa thực tiễn: Các kết quả nghiên cứu của luận án có thể là tài liệu tham khảo phục vụ cho việc biên soạn giáo trình, tài liệu tham khảo về đặc điểm tiếng Việt trong phong cách nghệ thuật; là lời gợi ý lựa chọn từ ngữ cho các nhạc sĩ trong sáng tác, giải thích từ ngữ của giáo viên trong dạy - học các ca khúc tiếng Việt dành cho thiếu nhi.

5. Những đề nghị sử dụng các kết quả nghiên cứu của luận án

- Sử dụng kết quả nghiên cứu vào việc nghiên cứu đặc điểm của tiếng Việt, đặc điểm từ ngữ của ca khúc thiếu nhi .
- Sử dụng kết quả nghiên cứu của luận án để giảng dạy, sáng tác các tác phẩm ca nhạc dành cho thiếu nhi.

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2020

Xác nhận của người hướng dẫn khoa học
(Ký, ghi rõ họ tên)

Nghiên cứu sinh
(Ký, ghi rõ họ tên)

PGS.TS Tạ Văn Thông PGS.TS Đào Thị Vân

Vũ Thị Hương

Trưởng khoa
(Ký, ghi rõ họ tên)

PGS.TS Ngô Thị Thanh Quý